Vlaams Parlement

1385 (2017-2018) – Nr. 3
ingediend op 21 februari 2018 (2017-2018)

Tekst aangenomen door de plenaire vergadering

van het voorstel van resolutie

van Willem-Frederik Schiltz, Paul Cordy, Peter Van Rompuy, Marius Meremans, Katrien Partyka en Matthias Diependaele

betreffende burgerparticipatie

Documenten in het dossier:
1385 (2017-2018) – Nr. 1: Voorstel van resolutie
– Nr. 2: Verslag

verzendcode: FIN

Het Vlaams Parlement,

– gelet op:
  1° de conceptnota voor nieuwe regelgeving betreffende burgerparticipatie (*Parl.St.* Vl.Parl. 2015-16, nr. 784/1);
  2° de hoorzittingen met experts in burgerparticipatie uit de academische wereld en uit de praktijk (*Parl.St.* Vl.Parl. 2015-16, nr. 784/2 en 3);
  3° het principe van gedragen overheid dat de Vlaamse Regering heeft geformuleerd in het groenboek Bestuur met zes principes en dertig voorstellen voor een vernieuwende overheid (*Parl.St.* Vl.Parl. 2016-17, nr. 967/1);
  4° het engagement om meerwaarde te creëren door participatie, dat de Vlaamse Regering heeft geformuleerd in het witboek 'Open en wendbare overheid' (*Parl.St.* Vl.Parl. 2016-17, nr. 1241/1);
  5° het engagement in het regeerakkoord van de Vlaamse Regering om, samen met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), ondersteuning te bieden aan lokale overheden door goede praktijken en voorbeelden te verspreiden;
  6° het feit dat 'democratische verandering' een van de tien prioriteiten is die de Europese Commissie heeft geformuleerd in de beleidsagenda 'Een nieuwe start voor Europa', uitgesproken op 15 juli 2014 in Straatsburg;
  7° de lessen die kunnen worden getrokken uit de Democratic Challenge, een driejarig programma (2015-2017) van het Nederlandse ministerie van Binnenlandse Zaken en Koningsrelaties, dat gericht is op de vernieuwing van de lokale democratie;
  8° de zwakke score van Vlaanderen (en België) op het vlak van burgerparticipatie in tal van internationale onderzoeksrapporten en -ranglijsten;

– overwegende dat:
  1° de betrokkenheid en interesse van burgers voor het beleid gestaag toenemen: burgers zijn zelfstandiger, mondiger en hoger opgeleid dan ooit;
  2° de toenemende digitalisering ervoor zorgt dat het contact met burgers eenvoudiger en laagdrempeliger wordt;
  3° een intensieve dialoog met burgers over beleid het vertrouwen in politici en politieke instellingen versterkt: het geeft burgers meer inzicht in beleid, en vergroot hun kennis en begrip van de manier waarop beleid tot stand komt en van de complexiteit ervan;
  4° door actief deel te nemen aan het beleid, burgers ook belangrijke sociale vaardigheden en attitudes aanleren die het samenleven bevorderen;
  5° het eigenaarschap van burgers over het beleid toeneemt, waardoor ze gestimuleerd worden om zelf meer verantwoordelijkheid op te nemen;
  6° de kwaliteit van de beleidsbeslissingen toeneemt, omdat lokale ervaring en expertise van burgers benut worden voor het algemeen belang;
  7° het draagvlak voor de beleidsbeslissingen vergroot, wat uiteindelijk de efficiëntie van de beleidsuitvoering ten goede komt;
  8° beleidsmakers door burgerparticipatie gestimuleerd worden om steeds zo helder mogelijk te communiceren, op maat van de bevolking;
  9° meer betekenisvolle burgerparticipatie een professioneel kader vereist, waarbij duidelijke afspraken gemaakt worden en representativiteit aandacht krijgt;
  10° meer burgerparticipatie een investering op korte termijn vergt, die rendeert op lange termijn;

– vraagt aan de Vlaamse Regering om:
  1° een afzonderlijk hoofdstuk of onderdeel over burgerparticipatie uit te werken in de beleidsbrieven en -nota's voor de verschillende beleidsdomeinen, en daarin de ambities en bijbehorende doelstellingen te vermelden over de manier waarop burgerparticipatie op het Vlaamse en het lokale beleidsniveau gefaciliteerd kan worden;
  2° de opdracht van het Kenniscentrum Vlaamse Steden te wijzigen zodat het in nauwe samenwerking met de VVSG en andere relevante partners kan transformeren tot een horizontaal kennisplatform voor burgerparticipatie en lokale democratie;
  3° de nodige ondersteuning te bieden zodat het platform kan uitgroeien tot de knooppunt- en netwerkorganisatie voor burgerparticipatie en democratische vernieuwing van en voor de Vlaamse overheid, door onder meer de bestaande middelen te optimaliseren;
  4° het kennisplatform te laten werken als de centrale kennismakelaar, kwaliteitsbewaker en procesbegeleider, die toegankelijk en herkenbaar is voor de diverse belanghebbenden en het te laten uitgroeien tot een platform dat:
    a) de verschillende initiatieven van burgerparticipatie in binnen- en buitenland verzamelt, bundelt en evalueert;
    b) uit de praktijkervaringen van binnen- en buitenland de nodige lessen trekt, en goede praktijken en voorbeelden aanbiedt aan de lokale besturen, met de bedoeling om de lokale besturen zo actief mogelijk te ondersteunen bij de uitbouw van een lokaal beleid rond burgerparticipatie;
    c) ook de Vlaamse Regering adviseert en ondersteunt bij haar eigen initiatieven rond burgerparticipatie, om tot zo kwalitatief mogelijke participatieprocessen te komen;
    d) de lokale besturen aanmoedigt en mee ondersteunt bij de ontwikkeling van nieuwe participatievormen zoals cocreatie, coproductie en 'het recht om uit te dagen', in de vakliteratuur 'right to challenge' genoemd;
    e) zelf proeftuinen mee opzet om goede praktijken en voorbeelden van die nieuwe participatievormen te ontwikkelen;
    f) nieuw wetenschappelijk onderzoek rond burgerparticipatie mee opvolgt en aanstuurt;
  5° de bestaande participatiemiddelen van de burger op het Vlaamse en lokale beleidsniveau, die decretaal geregeld zijn, duidelijk in kaart te brengen en ze bovendien beter bekend te maken bij de bevolking;
  6° verder te onderzoeken op welke manier verkozen raadsleden, zowel op het lokale als op het Vlaamse niveau, en burgerinitiatieven elkaar structureel kunnen versterken, met de bedoeling om zowel het werk van verkozen raadsleden op te waarderen, als de burgerinitiatieven en verkozen raden beter op elkaar af te stemmen;
  7° in overleg met de VVSG via een omzendbrief een regeling voor het 'recht om uit te dagen' uit te werken. Die regeling bevat zo weinig mogelijk randvoorwaarden zodat de lokale besturen de ruimte krijgen om, met inachtneming van een gelijk speelveld ten aanzien van kmo's en sociale bescherming, op een verantwoorde manier te experimenteren in proeftuinen en regelluwe zones met het 'recht om uit te dagen'. Een groep burgers en/of lokale verenigingen krijgt dan de mogelijkheid om een alternatief voorstel in te dienen voor de uitvoering van bepaalde collectieve voorzieningen in hun directe omgeving;
  8° voldoende ruimte te laten voor initiatieven van burgers en verenigingen in de samenleving zodat ze kunnen experimenteren met nieuwe participatievormen zoals cocreatie en coproductie. Die initiatieven verdienen ondersteuning om knelpunten te overwinnen. In plaats van met regelgeving initiatieven van onderuit te fnuiken, kan met proeftuinen en regelluwe zones gewerkt worden, die mogelijkheden creëren en creativiteit stimuleren;

9° in belangrijke maatschappelijke beleidsdiscussies zoals die over complexe projecten, grootschalige hervormingen enzovoort, op het Vlaamse bestuursniveau van bij het begin in te zetten op nieuwe democratische experimenten zoals burgertoppen of deliberatieve peilingen, om de mening van geïnformeerde burgers in kaart te brengen en om beslissingen te nemen die aansluiten bij de behoeften en wensen van burgers. Dat gebeurt bij voorkeur onder leiding van een onafhankelijk bemiddelaar, naar het voorbeeld van de intendant in het Oosterweeldossier of de tussenpersoon in het dossier over onverdoofd slachten;

10° participatieve experimenten op te starten waarbij burgers in dialoog treden met de bedoeling de decreetgever te adviseren om regelgeving te overwegen. Die experimenten mogen evenwel geen afbreuk doen aan het decreetgevende prerogatief van het Vlaams Parlement, in de geest van het petitierecht;

11° nog voor de zomer van 2018 verder te onderzoeken hoe een burgerbegroting in de Vlaamse beleidsdepartementen via de opstelling van de meerjaren-begroting kan worden georganiseerd, waarbij bijzondere aandacht zou kunnen gaan naar projecten die de samenhang tussen de verschillende regio's in Vlaanderen versterken.